

Jak je z výše uvedených vývodů žádosti zřejmo, jedná se na straně obžalovaného jen o nesprávné posouzení skutečné situace při hlavním přelíčení a po něm, a o nesprávné předpoklady při podání opravného prostředku. Tím však není dolíčena taková neodvratitelná a nezaviněná okolnost, již jako podmínku navrácení v předešlý stav stanoví § 364 tr. ř., poněvadž v mylném předpokladu, že byla zmateční stížnost ohlášena již obhájcem (chudých), nejde o neodvratnou překážku, jelikož bylo obžalovanému v poučení, které mu bylo doručeno současně s opisem rozsudku, sděleno, že může do tří dnů (ode dne doručení opisu rozsudku) ohlásiti zmateční stížnost, takže mohl, kdyby byl poučení četl jen poněkud pozorněji, poznati, že zmateční stížnost dosud ohlášena nebyla, nebo při nejmenším pojeti v tomto směru pochybnosti, které mohl odstraniti dotazem buď u soudu neb u obhájce. Nebylo tudíž žádosti obžalovaného o navrácení v předešlý stav vyhověno, čímž se stala bezpředmětnou i zřejmě opozděná zmateční stížnost, která byla podle předpisu § 364 tr. ř. podána jen pro ten případ, že bude žádosti o navrácení v předešlý stav vyhověno.

Čís. 3191.

Dědicové soukromého obžalobce, zemřevšího před konečným návrhem na potrestání, nejsou oprávněni pokračovati po jeho smrti v trestním řízení; to platí i když jde o zásah do práva patentního; převoditelné, zděditelné a proto do pozůstalosti náležející jsou jen soukromoprávní nároky z patentu a z jeho porušení, nikoliv nároky na trestní stíhání.

Právo trestního stíhání jest ryze osobním právem soukromého obžalobce (soukromého účastníka).

(Rozh. ze dne 26. května 1928, Zm I 357/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost dědiců soukromého obžalobce do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. dubna 1927, jímž byli obžalováni podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby, Otto I. a Alfred I. pro přečin vědomého porušení patentových práv podle § 97 zákona ze dne 11. ledna 1897, čís. 30 ř. zák. ve spojení se zákonem ze dne 27. května 1919, čís. 305 sb. z. a n., Karel T. pro spoluvinu na tomto přečinu podle § 5 tr. zák. a § 97 zákona ze dne 11. ledna 1897, čís. 30 ř. zák. ve spojení se zákonem ze dne 27. května 1919, čís. 305 sb. z. a n.

Důvody:

Rozsudek nalézacího soudu zabývá se sice teprve na konci svých důvodů otázkou, zda dědici soukromého obžalobce byli oprávněni po-

kračovati po jeho smrti v trestním řízení, pokud se týče otázkou další, zda učinili tak včas, a také zmateční stížnost i odvody obžalovaných a ústní vývody obhájců při líčení o zmateční stížnosti postupovaly stejným způsobem. Avšak zrušovací soud pokládal za vhodné a účelné a vlastně jediné logické, obírat se těmito otázkami přede všemi ostatními, neboť, bude-li přisvědčeno názoru, jež v té příčině vyslovil prvý soud, bude již tím ospravedlněno sprostění obžalovaných a bude zamítnouti zmateční stížnost, aniž bude třeba, pouštět se do rozboru ostatních vývodů stížnosti. Po stránce formální budiž především připomenuto toto: Obžalovaný Otto I. poukázal v písemném odvodu k jakési nesrovnalosti, zračící se v tom, že zmateční stížnost byla podána pozůstalostí inženýra Jaroslava P-y (zastoupenou dědici), kdežto při posledním hlavním přelíčení vystupovali dědici osobně, avšak připouští, že na tom nezáleží, ježto výsledek může býti vždy jen týž. Toho názoru jest i soud zrušovací, neboť je skutečně právně nezávažným, zda zmateční stížnost byla podána pozůstalostí, zastoupenou přihlášenými dědici, či přihlášenými dědici jako zástupci pozůstalosti. Věcně bylo zrušovacím soudem k oněm otázkám uváženo toto: Soud zrušovací schvaluje sprostění, vyslovené soudem nalézacím z důvodů procesuálních, byť i z jiných úvah. Podle třetího odstavce § 46 tr. ř. pokládá se za to, že soukromý obžalobce ustoupil od stíhání nejen tehdy, když v zákonné lhůtě opomenul podati spis obžalovací nebo jiné návrhy, jichž je třeba, by obžaloba zůstala v platnosti, nýbrž i tehdy, když se nedostavil k hlavnímu přelíčení neb opomenul učiniti při něm konečné návrhy. Proč se nedostavil k hlavnímu přelíčení, pokud se týče, proč neučinil při něm konečné návrhy, je lhostejno. Zákon v té příčině nerozeznává. Důsledky s tím spojené, domněnka, že soukromý obžalobce upustil od stíhání, a tudíž zánik nároku na potrestání nastávají proto také tehdy, stalo-li se tak z toho důvodu, že soukromý obžalobce, zemřev, nemohl se dostavit k hlavnímu přelíčení a učiniti při něm konečný návrh. Že by bylo lze, by žalobní právo a nárok na potrestání přešly na dědice soukromého obžalobce, zemřelého před konečným návrhem, pro to neposkytuje zákon opory; opak toho plyne z těchto úvah: Právo trestně stíhati a trestati je veřejným výsostním právem státu. Stát přenechává toto právo výjimečně za určitých předpokladů určitým osobám v určitých případech, leč tím nestává se toto právo právem soukromým, nýbrž zůstává vždy právem veřejným a není přípustno, by výjimečné propůjčení tohoto práva bylo rozšiřováno na osoby jiné (než soukromé obžalobce a podpůrné obžalobce) a na jiné případy. Osoby, jimž stát ono právo výjimečně přenechal, mohou je ovšem vykonávati jen v mezích a v rámci platného procesního práva trestního, jež v té příčině má kromě předpisu § 46 tr. ř. zvláštní ustanovení v § 48 tr. ř., kde se soukromému účastníku (§ 47 tr. ř.) propůjčuje právo, vznést a provést v případech tam uvedených na místě státního zástupce veřejnou obžalobu. Trestní řád v tomto ustanovení jakož i v dalších předpisech §§ 49 a 50 tr. ř. přesně vymezuje oprávnění a povinnosti soukromého účastníka, stanoví zejména, v jakých mezích a jakým způsobem může soukromý účastník na místě stát-

ního zástupce zakročiti, určuje v případě § 48 čís. 2 tr. ř. lhůtu, v které má soukromý účastník prohlásiti, že trvá na dalším stíhání a pod. Již z tohoto přesného vymezení práv a povinností podpůrného obžalobce je patrné, že zákonodárce nepomýšlel při tomto výjimečném opatření, učiněném jen ve prospěch osoby, jež byla trestným činem poškozena, na bezvýhradný převod práva stíhacího na soukromé osoby a že zejména nechtěl právo přenést i na právní nástupce soukromého účastníka. Právo trestního stíhání, propůjčené takto soukromému obžalobci nebo soukromému účastníku, je tudíž právo rázu ryze osobního. Jen tomu, do jehož právní sféry bylo zasaženo, přísluší, by posoudil, zda chce trestně stíhati toho, kdo se dopustil zásahu (porušení), nestíhá-li se toto ovšem z moci úřední, nýbrž soukromou obžalobou. Nikomu jinému, než tomu, komu bylo ublíženo, nelze přiznati oprávnění, by uvažoval o tom a rozhodl se, zda má pachatel za to býti soudně potrestán a takto se státi z člověka bezúhonného člověkem soudně trestaným. V té příčině nemohou vůle a rozhodnutí toho, jemuž bylo ublíženo, nahrazeny býti vůlí a rozhodnutím osob jiných, byť i jeho právních nástupců (dědiců). Vždyť ten, jemuž bylo ublíženo, může míti důvody velmi závažné, — osobní nebo věcné — nikomu jinému známé, jichž podstatnost jen on může posouditi, než se rozhodne, zda učiní či neučiní konečný návrh na potrestání, třebaže učinil trestní oznámení a podal také již obžalobu. Tak na př. v případě § 463 tr. zák., pojednávajícího o trestání krádeží a zpronevěr mezi manžely nebo mezi blízkými příbuznými ve společné domácnosti, není — ač jde o delikt majetkový — zajisté lhostejné, zda má učiniti konečný návrh na potrestání právě hlava rodiny, na jejíž žádost jediné lze tyto krádeže a zpronevěry trestati, či snad její právní nástupce (dědic), který může býti i osobou úplně cizí, nemající zájmu na dobrém jménu rodiny ani osobních nebo rodinných vztahů k pachateli, jež mohou pro hlavu rodiny snad býti pobídkou, by i po učiněném návrhu na trestní stíhání odpustila provinivšímu se členu rodiny krádež nebo zpronevěru a neučinila konečný návrh na potrestání. Bývalý vídeňský zrušovací soud vyslovil sice v rozhodnutí čís. 4084 úř. sbírky nejv. s. víd., jehož se stížnost dovolává, mezi jiným, že mínění, že se trestní řízení nezbytně končí životem soukromého obžalobce, není odůvodněno zákonem, aniž se dá ospravedlniti logickým výrazem myšlenek zákonodárcových, a že nelze to vyvoditi ani ze zásady obžalovací, poněvadž tato jen žádá, by řízení nebylo zavedeno bez žádosti oprávněného obžalobce a nebylo v něm pokračováno proti jeho vůli (§ 259 čís. 1 tr. ř.), nikoli však, by obžalobce byl na živu ještě při vynesení rozsudku. Nelze prý tedy pochybovati, že jest pokračovati v trestním řízení a skončiti je, zemře-li soukromý obžalobce po té, když byl učinil vše, čeho je třeba podle zákona, by pachatel byl potrestán. Avšak proti tomu sluší připomenouti, že také konečného návrhu při hlavním přelíčení je třeba podle zákona, by pachatel byl potrestán, že tedy právní názor, vyslovený oním rozhodnutím, mohl by obstáti jen tehdy, zemře-li soukromý obžalobce, učiniv již konečný návrh na potrestání při hlavním přelíčení. Ve smyslu právě vyloženém vyslovuje se z velké části

i nauka (Storch I. díl str. 294 pozn. 2, str. 298 pozn. 12, str. 389 a násl., díl II. str. 334 pozn. 10, Finger, třetí vydání svazek I. str. 267, a pro obor urážek na cti — díl II. str. 332, dále Gleispach str. 121 a pro obor práva známkového Abel ve svém »System des österreichischen Markenrechtes« na str. 305, Klissenbauerův článek v Gerichtszeitung 1902 str. 54 a 64, Wasenovy články tamže 1876 čís. 86 a 1878 čís. 58). Poněvadž v souzeném případě soukromý obžalobce zemřel dříve, než mohl učiniti konečný návrh při hlavním přelíčení, a tím podle toho, co uvedeno, zanikl jeho nepřevoditelný nárok na potrestání, neměli dědici vůbec býti připuštěni v trestním řízení, nýbrž prvý soud měl — nezastavil-li ihned řízení — vynésti aspoň sprošťující rozsudek z důvodů tu uvedených, aniž se měl obíratí věcí samou. Neprávem dovolává se nalézací soud rozhodnutí bývalého vídeňského zrušovacího soudu čís. 1516 Nowakovy sbírky. Jednak je ustanovení druhého odstavce § 495 tr. zák. ustanovením výjimečným, platícím jen pro určitou skupinu urážek na cti, jehož ostatně ani nelze použití, byla-li urážka způsobena zemřelému ještě za živa (srov. Finger II. díl, str. 332, Lohsing, »Der Tod der Prozesspartei in seiner Bedeutung für das Strafverfahren«, Juristische Blätter 1911, str. 281, Löffler v poznámkách k rozhodnutí Ö. R. čís. 678, Lammach-Rittler »Grudriss des österreichischen Strafrechts str. 256), jež však zajisté pro svou výjimečnost nemůže býti rozšiřováno na případy jiných žalob soukromých; jednak neběžela by lhůta § 530 tr. zák. od smrti zůstavitelovy, nýbrž podle jasného doslovu zákona od doby, kdy se osoba, oprávněná k stíhání, dověděla o trestném činu. Nepochybil tedy nalézací soud potud, pokud sprostil obžalované proto, že právo stíhací zaniklo; důvod zmatečnosti podle čís. 9 b) § 281 tr. ř. není opodstatněn a bylo již z těchto úvah zmateční stížnost zamítnouti. Proti tomu nelze důvodně namítati, že patent soukromého obžalobce a práva, plynoucí z jeho porušení, jsou částí pozůstalosti. Převoditelné, zděditelné a proto do pozůstalosti náležející jsou jen soukromoprávní nároky z patentu a jeho porušení, nikoli nároky na trestní stíhání, které, nemajíce hodnoty, již by bylo lze vyjádřiti v penězích, nejsou částí pozůstalosti, nejsou předmětem projednání a odevzdání. Dědici mohli by se ovšem po případě domáhati ochrany soukromoprávních nároků z porušení patentu, nabytých posloupností dědickou, pořadem práva soukromého, nemohou však pokračovati v trestním řízení, jež zahájil zůstavitel pro zásah do chráněného práva, nebo dokonce zahájiti trestní řízení. Pokudazováno-li (Löfflerem) k tomu, že je-li právo, jež požívá ochrany, převoditelné, bylo by protismyslné, kdyby za nepřevoditelnou byla pokládána žaloba, daná k ochraně práva, stačí proti tomu uvésti to, co bylo již vytčeno, že dědicům není brána žaloba civilní, daná k ochraně práva, nýbrž že jim nepřísluší soukromá obžaloba trestní. Posléze bylo by zaujmouti stanovisko k možné námitce, že také v trestním řízení může soukromý obžalobce uplatniti nároky soukromoprávní, avšak tu dlužno připomenouti, že rozhodnutí o těchto nárocích předpokládá vždy trestní odsouzení, že tedy nárok na potrestání je i tu nárokem hlavním, nárok soukromoprávní jen nárokem podřadným, takže, nepřísluší-li dědicům

hlavní nárok, nelze jim přiznati ani nárok podřadný. Ježto bylo zmateční stížnost, jak doličeno, zamítnouti již proto, že bylo přisvědčeno názoru prvního soudu, že smrtí soukromého obžalobce zaniklo právo stíhací, netřeba se zabývati dalšími uplatňovanými důvody zmatečnosti podle čí. 5 a 9 a) § 281 tr. ř., jež se týkají již věcné stránky.

Čís. 3192.

Padělání (§ 199 d) tr. zák.) pracovní knížky jako dokladu k žádosti o povolení živnosti; potvrzením živnostenského společenstva nabylo rázu veřejné listiny i potvrzení zaměstnavatelovo o služební době.

Skutková podstata podvodu (i nedokonaného) předpokládá, že jednání pachatelovo bylo způsobilým vyvolati omyl a prostředkem omylu poškoditi něčí práva; tuto způsobilost lze pojmově vyloučiti jen tehdy, když bylo k oklamání použito prostředku in abstracto (absolutně) nezpůsobilého.

Trestná činnost pachatelova, i když z ní škoda nevznikla, musí býti aspoň takového rázu, že z ní škoda vzejíti mohla. Nebylo-li naprosto možno, by z jeho činu škoda vzešla, nejde o podvodné jednání zločinné, i když pachatel poškozovací úmysl měl.

(Rozh. ze dne 29. května 1928, Zm I 258/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 21. března 1928, jímž byl obžalovaný podle § 259 čí. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro zločin nedokonaného podvodu podle §§ 8, 197, 199 d) tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil soudu nalézacímu, by ji znova projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá rozsudek pouze s hlediska hmotněprávního důvodu zmatečnosti čí. 9 a) § 281 tr. ř. a dlužno jí přiznati oprávnění. Po skutkové stránce vzal nalézací soud za zjištěno, že obžalovaný Jan B. podal dne 19. července 1927 u okresní politické správy v J. žádost o povolení živnosti sedlářské, doloživ ji mimo jiné též předepsanou pracovní knížkou; že referent okresní politické správy zaslal knížku k obvyklému přezkoumání četnictvem, zda není překážka proti povolení; že četnictvo zjistilo, že na str. 15 jest padělané datum výstupu z pomocnické služby u sedláře Františka P-a v Ch. z roku 1916 na rok 1917, což se stalo zřejmě za účelem získání plně předepsané služební doby dvou roků jako tovaryš, ježto datem z roku 1916 by jí nebylo bývalo dosaženo. Soud vzal dále za prokázáno, že původní záznam na str. 15 vyšel z ruky dcery P-ovy Marie provd. Ch-ové a že B. byl na městském úřadě v Ch. z této služby odhlášen dne 16. prosince 1916, takže rok vystoupení 1917 je padělán. Soud první stolice vzal posléze za prokázáno, že ono falšování provedl obžalovaný sám a že po-